

Legemidler - administrering i sonde

D46336

Utgave:
1.01Gjelder fra:
30.11.2020

Side 1 av 3

Hensikt og omfang

Sikre riktig håndtering av legemidler som skal gis i sonde.

Ansvar/målgruppe

Seksjonsleder/enhetsleder er ansvarlig for at personalet gjøres kjent med prosedyren og har tilstrekkelig med kompetanse.

Lege som ordinerer legemidler har ansvar for bruk av legemiddel på en annen måte enn det som er angitt i preparatomtalen (Felleskatalogen/SPC).

Sykepleier som deler ut legemidler i sonde har ansvar for innhenting av opplysning om at dette er i orden dersom lege ikke spesifikt har ordinert at legemidlet skal gis i sonde.

Handling

Generelt

- Sjekk at sonden ligger riktig før legemidler gis i sonde.
- Førstevalg av legemiddelformuleringer som skal gis i sonde er:
  - miksturer eller
  - oppløselige tabletter/brusetabletter/smeltetabletter.
- Knusing av tabletter eller åpning av kapsler skal kun gjennomføres dersom formuleringer nevnt over ikke er tilgjengelig
- Ved knusing, deling eller oppløsning av tabletter/innhold i kapsel, se Knuselista.
- Ta eventuelt kontakt med sykehusapoteket for å forsikre deg om at legemidlene kan gis i sonde.
- Vurder risiko for tetting av sonden, spesielt for viskøse væsker og legemidler i fast form oppslemmet i væske.
  - Vurder fortykning med vann og partikkel/kornstørrelsen.
  - Det er økt risiko for tetting desto tynnere sonden er.
- Dersom flere legemidler skal gis, bør det tilstrebes å gi legemidlene separat og skylle med vann mellom hvert legemiddel. For mer informasjon, se skylling av sonde.
  - For kritisk syke og immunsupprimerte pasienter anbefales det å bruke sterilt vann ved skylling av sonde, og eventuelt ved fortykning og utblanding av legemidler, for å hindre oppvekst av bakterier når vannet blir stående i sonden.
  - I springvann kan det forekomme bakterier som kan være potensielt patogene for kritisk syke og immunsupprimerte pasienter, slik som pseudomonas og andre non-fermative bakterier.
  - Sonde som er plassert i duodenum eller jejunum, øker risikoen for infeksjon.
- Det skal brukes perorale sprøyter ved utdeling av legemiddel i sonde, enten med kateterspiss eller med EnLock/EnFit-system.

- Ved bruk av sonder med IV-kobling, skal det ikke brukes IV-sprøyter, men perorale sprøyter påsatt adapter.

- Perorale sprøyter skal merkes etter samme retningslinjer som andre sprøyter.
  - Merkes hvis de ikke skal brukes med en gang.
  - Merkes hvis det er andre enn den som trekker opp som skal sette i sonden.
  - Pasientnavn, legemiddel og administrasjonsform.
- Sondeernæring og legemidler skal som hovedregel ikke blandes, og sondeernæringen skal derfor stoppes i forbindelse med medisinerings.
  - Dersom legemidlet ikke skal tas i forbindelse med mat, gjelder aktuelle tidsintervaller før og etter måltid også for sondemat (eksempel: tetracykliner).
- I noen tilfeller kan intravenøse formuleringer brukes peroralt, men dette forutsetter at det intravenøse legemidlet ikke ødelegges i det sure miljøet i magen, og at legemidlet foreligger på en slik form at det kan absorberes i mage-tarm systemet.
  - Ta kontakt med sykehusapoteket for konkrete spørsmål.

Typer sonder og plassering

- Det finnes ulike typer sonder. Både indre diameter og plassering av sonden er av betydning når det skal vurderes om legemidlet kan gis i sonde.
  - Barnesonder: $\geq$ CH 6
  - Sonder til voksne: $\geq$ CH10
  - PEG: Større diameter
- Sonder med plassering i ventrikkelen er mest vanlig.
  - Ved plassering i tynntarm vil enkelte legemidler kunne få endret absorpsjon.
  - Når legemidler gis direkte i tynntarm, bør legemidlene fortynnes ekstra for å unngå irritasjon i tarmen.

Skylling av sonde

- Mengde vann som brukes ved skylling, kan variere avhengig av sondens tykkelse og pasientens alder og vekt. Det må beregnes tilstrekkelig mengde vann for å skylle sonden.
- Dersom flere legemidler skal gis, bør det tilstrebes å gi legemidlene separat og skylles med vann mellom hvert legemiddel.
  - Mengde vann til skylling av sonde hos pasienter med væskerestriksjon, må vurderes i hvert enkelt tilfelle.
- Voksne pasienter: Skyllevolum til voksne pasienter er om lag 15-30 ml, og 5-10 ml vann brukes til skylling mellom hvert legemiddel.
- Barnepasienter: Skyllevolum til barnepasienter er avhengig av volumet som de ulike sondestørrelsene rommer.
  - Beregn forslagsvis x 2-3 mengde vann i forhold til sondens volum ved skylling av sonden.

- Volum i barnesondene er:
  - CH 6/40 cm: 0,5 ml
  - CH6/100 cm: 1,5 ml
  - CH8/40 cm: 1,0 ml
  - CH8/100cm: 2,5 ml

Ved tett sonde

- Viktigste årsak til tett sonde er reaksjon mellom magesyre og ernæringsløsning.
- Skylling før og etter at ernæringsløsninger eller legemidler er gitt, vil forebygge problemet med tette sonder.
- Tette sonder kan forsøksvis åpnes ved forsiktig å trekke vann frem og tilbake gjennom sonden.
  - Mengden skyllevann tilpasses pasientens alder og sondens størrelse, hos voksne forsøksvis 15-30 ml vann i en 50 ml sprøyte.
  - Det kan ta 30 minutter eller lenger tid å åpne sonden.
  - Små sprøyter kan brukes med forsiktighet dersom sonden ikke åpnes ved bruk av 50 ml sprøyte. Små sprøyter kan ødelegge sonden på grunn av høyt trykk ved skylling.

Referanser